Europaparlamentet
2019-2024

ANTAGNA TEXTER

P9_TA(2023)0455

Valet till Europaparlamentet 2024

Europaparlamentets resolution av den 12 december 2023 om valet till Europaparlamentet 2024 (2023/2016(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), särskilt artiklarna 10, 14 och 17.7,

– med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt artiklarna 20 och 22,

– med beaktande av rådets direktiv 93/109/EG av den 6 december 1993 om fastställande av närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare[1],

– med beaktande av betänkandet av den 28 april 2011 från utskottet för konstitutionella frågor om ett förslag till ändring av akten av den 20 september 1976 om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet,

– med beaktande av sin resolution av den 4 juli 2013 om förbättring av den praktiska organisationen i samband med valet till Europaparlamentet 2014[2],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/673 av den 3 maj 2018 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 1141/2014 om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser[3],

– med beaktande av rådets beslut (EU, Euratom) 2018/994 av den 13 juli 2018 om ändring av akten om allmänna direkta val av ledamöter

1 EGT L 329, 30.12.1993, s. 34.
2 EUT C 75, 26.2.2016, s. 109.
3 EUT L 114 I, 4.5.2018, s. 1.

av Europaparlamentet, som utgör en bilaga till rådets beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom av den 20 september 1976[1],

– med beaktande av sin resolution av den 26 november 2020 om utvärdering av valet till Europaparlamentet[2],

– med beaktande av meddelandet från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén av den 3 december 2020 *EU:s handlingsplan för demokrati* (COM(2020)0790),

– med beaktande av sin ståndpunkt av den 3 maj 2022 om förslaget till rådets förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet och om upphävande av rådets beslut (76/787/EKSG, EEG, Euratom) och den akt om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet som utgör en bilaga till det beslutet[3],

– med beaktande av de ändringsförslag som Europaparlamentet antog den 15 september 2022 angående förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser[4],

– med beaktande av de ändringsförslag som Europaparlamentet antog den 2 februari 2023 angående förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om transparens och inriktning när det gäller politisk reklam[5],

– med beaktande av sin resolution av den 14 september 2023 om parlamentarism, europeiskt medborgarskap och demokrati[6],

– med beaktande av Europeiska rådets beslut (EU) 2023/2061 av den 22 september 2023 om Europaparlamentets sammansättning[7],

– med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för konstitutionella frågor (A9-0332/2023), och av följande skäl:

A. 2019 års val till Europaparlamentet hade det högsta valdeltagandet av samtliga val till Europaparlamentet under de senaste 20 åren, med 50,66 procent av väljarkåren (en ökning med åtta procentenheter jämfört med 2014), vilket gav en positiv signal om att EU-medborgarna i allt högre grad intresserar sig för utvecklingen på EU-nivå och att de anser att EU-lagstiftningen har betydelse för

---

1 EUT L 178, 16.7.2018, s. 1.
2 EUT C 425, 20.10.2021, s. 98.
3 EUT C 465, 6.12.2022, s. 171.
4 EUT C 125, 5.4.2023, s. 485.
5 EUT C 267, 28.7.2023, s. 36.
6 Antagna texter, P9_TA(2023)0330.
7 EUT L 238, 27.9.2023, s. 114.

deras dagliga liv. I 19 medlemsstater rapporterades ett ökat nationellt valdeltagande, med betydande ökningar jämfört med 2014 i Polen, Rumänien, Spanien, Österrike, Ungern, Tyskland, Slovakien och Tjeckien.

B. Rådets beslut från 2018 om ändring av akten om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet innehöll vissa förbättringar, såsom tillägg av logotyper för europeiska politiska partier på valsedlarna för valet till Europaparlamentet. Beslutet har ännu inte ratificerats av alla medlemsstater. Den föreslagna EU-vallag som antogs av Europaparlamentet den 3 maj 2022 som innehåller stora förbättringar och skulle komma till rätta med den nuvarande splittringen i 27 olika valsystem och göra valreglerna mer moderna och enhetliga inom EU.

C. Systemet med toppkandidater skulle kunna stimulera den europeiska offentliga debatten och stärka de europeiska politiska partierna.

D. Valet till Europaparlamentet 2019 kulminerade inte i valet av kommissionens ordförande genom systemet med toppkandidater. Att den europeiska vallagen inte reformerats utgjorde ytterligare ett hinder för att processen med toppkandidater skulle lyckas. Införandet av systemet med toppkandidater misslyckades, vilket gjorde att många väljare blev besvikna och tappade förtroendet för processen. En sådan besvikelse måste undvikas vid 2024 års val till Europaparlamentet. Utnämningen av kommissionens ordförande kräver stöd från en majoritet av Europaparlamentets ledamöter.

E. Om systemet med toppkandidater ska fungera måste parlamentet kunna nominera en gemensam kandidat till posten som kommissionens ordförande innan Europeiska rådet lägger fram sitt förslag.

F. Flera medlemsstater har fortfarande inte på lämpligt sätt åtgärdat kvarstående hinder och inte infört lämpliga arrangemang för att underlätta för medborgare med funktionsnedsättning att rösta, vilket hindrar dessa medborgare från att delta och representeras på ett meningsfullt sätt i demokratiska processer.

G. Unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare har enligt fördragen rätt att rösta i val till Europaparlamentet. Denna rätt hindras fortfarande av omotiverade hinder för demokratiskt deltagande, bland annat bristande medvetenhet om de villkor och regler som gäller. Kommissionen har lagt fram ett lagstiftningsförslag som åtgärdar vissa av dessa problem.

H. De politiska kampanjerna inför valet till Europaparlamentet i medlemsstaterna är alltför ofta inte tillräckligt ”europeiska”, utan domineras i stället av politiska diskussioner av rent nationell, regional och lokal karaktär. Politiska partier och kandidater har

ansvar för att på lämpligt sätt informera medborgarna om de politiska utmaningarna på EU-nivå.

Stärkt demokrati i EU vid 2024 års val

1. Europaparlamentet ser positivt på det högre valdeltagandet vid valet till Europaparlamentet 2019 och strävar efter att ytterligare öka valdeltagandet vid valet till Europaparlamentet 2024. Parlamentet betonar vikten av att öka valdeltagandet. Parlamentet noterar att det krävs ytterligare insatser för att öka valdeltagandet bland medborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare. Parlamentet beklagar rådets bristande framsteg mot antagandet av den nya europeiska vallagen som antogs av Europaparlamentet den 3 maj 2022. Parlamentet uppmanar rådet att snabbt godkänna den. Parlamentet förväntar sig att rådet når en kompromiss med konsensus om parlamentets hela förslag.

2. Europaparlamentet betonar den viktiga roll som de europeiska politiska partierna och alla relevanta samhällsaktörer har när det gäller att bidra till debatten om frågor som rör EU:s offentliga politik och att forma ett politiskt medvetande i EU. Parlamentet beklagar dock att restriktioner enligt nuvarande EU-regelverk och nationella regelverk hindrar europeiska politiska partier från att delta fullt ut i valkampanjer till Europaparlamentet. Parlamentet uppmuntrar europeiska politiska partier att genomföra sina egna kampanjer inför valet till Europaparlamentet. Parlamentet uppmanar nationella och europeiska politiska partier samt, i förekommande fall, medlemsstaterna att

   – genomföra kampanjen inför valet till Europaparlamentet i linje med unionens värden,

   – upprätthålla demokratiska normer och interna regler för partidemokrati för att särskilt säkerställa att nomineringen av kandidater sker på ett demokratiskt sätt, inbegripet toppkandidaterna till posten som Europeiska kommissionens ordförande,

   – utarbeta manifest i god tid före valet,

   – öka de europeiska politiska partiernas synlighet i offentliga debatter och mediekampanjer, inbegripet deras namn och/eller logotyper,

   – konsekvent identifiera sina europeiska motparter i offentlig kommunikation,

   – stödja insatser för att synliggöra de europeiska politiska partiernas namn och/eller logotyper på valsedlar och kampanjmaterial,

– öka medvetenheten om de nyligen utarbetade reglerna för europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser innan de formellt träder i kraft,

– nå en överenskommelse om hur man ska gå vidare under eftervalsprocessen, inbegripet om förhandlingarna om posterna som ordförande för unionens institutioner.

3. Europaparlamentet stöder den europeiska handlingsplanen för kampanjen (E-CAP), som utarbetats av Myndigheten för europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser (APPF), särskilt när det gäller synligheten för toppkandidater och europeiska politiska partier. Parlamentet betonar vikten av APPF:s arbete med att informera medborgarna.

4. Europaparlamentet beklagar att systemet med toppkandidater till valet av kommissionens ordförande inte tillämpades fullt ut vid valet till Europaparlamentet 2019. Parlamentet beklagar vidare att Europeiska rådet och kommissionen inte har gjort några framsteg i denna fråga sedan 2019, trots deras åtagande att förbättra den europeiska demokratin. Parlamentet anser att det behövs en tydlig och trovärdig koppling mellan väljarnas röst och valet av kommissionens ordförande. Parlamentet uppmanar de europeiska politiska partierna, de nationella politiska partierna och de nationella regeringarna att samarbeta för att säkerställa att det blir så vid nästa val. Parlamentet påpekar att valet av kommissionens ordförande kräver stöd från en majoritet av Europaparlamentets ledamöter, så att valresultatet beaktas fullt ut, i enlighet med Lissabonfördraget.

5. Europaparlamentet uppmanar Europeiska rådet att ge EU-medborgarna garantier för systemet med toppkandidater och att sätta stopp för överenskommelser bakom stängda dörrar. Parlamentet uppmanar med kraft Europeiska rådet att inleda samråd i detta syfte i god tid i syfte att tillämpa principen om toppkandidater, mot bakgrund av resultatet av valet till Europaparlamentet.

6. Europaparlamentet förväntar sig att alla de europeiska politiska partierna nominerar sina kandidater till posten som kommissionens ordförande i god tid, minst tolv veckor före valdagen.

7. Europaparlamentet efterfrågar ett interinstitutionellt avtal mellan parlamentet och Europeiska rådet om systemet med toppkandidater inom ramen för artikel 17.7 i EU-fördraget. Parlamentet uppmanar Europaparlamentets talman att inleda det förberedande arbetet inför ett sådant avtal omedelbart. Parlamentet anser att toppkandidaterna och ordförandena för de europeiska politiska partierna och för deras respektive parlamentsgrupper bör inleda förhandlingar omedelbart efter valet till Europaparlamentet 2024 för att för Europaparlamentets räkning komma överens om en gemensam

kandidat till posten som kommissionens ordförande innan Europeiska rådet lägger fram sitt förslag.

8. Europaparlamentet anser att toppkandidaten för det europeiska politiska parti som har fått flest platser i valet till Europaparlamentet i första hand måste leda förhandlingarna för att utse den gemensamma kandidat som har den största majoriteten, vid behov följt av de andra toppkandidaterna i denna insats, i proportion till antalet platser som deras respektive europeiska politiska partier erhållit. Parlamentet föreslår att Europaparlamentets talman vid behov ska stå till förfogande för att styra denna process.

9. Europaparlamentet understryker att det åvilar Europaparlamentets talman att meddela Europeiska rådet namnet på parlamentets gemensamma kandidat till posten som kommissionens ordförande.

10. Om det saknas en gemensam kandidat från Europaparlamentet till posten som kommissionens ordförande rekommenderar Europaparlamentet att Europeiska rådets ordförande måste inleda samråd med Europaparlamentets talman, toppkandidaterna och ordförandena för de europeiska politiska partierna och för deras respektive parlamentariska grupper, innan Europeiska rådet lägger fram sitt förslag till Europaparlamentet.

11. Europaparlamentet anser därför att Europeiska rådet bör vänta med att lägga fram sitt förslag till ordförande för kommissionen tills Europaparlamentet har presenterat en gemensam kandidat, i enlighet med det lämpliga samråd som avses i artikel 17.7 i EU-fördraget och principen om lojalt samarbete.

12. Europaparlamentet påminner om sin rätt att välja sin egen talman.

13. Europaparlamentet förväntar sig att de europeiska politiska partierna och deras parlamentsgrupper antar ett ”lagstiftaravtal” för valperioden 2024–2029 för att säkra en majoritet i parlamentet innan kommissionen utnämns, som en grund för arbetsprogrammet och en garanti till väljarna i EU om en konsekvent uppföljning av valresultatet. Varje kommissionärskandidat måste samtycka till detta ”lagstiftaravtal” för att få stöd av en majoritet av parlamentet. Parlamentet noterar att ett brett politiskt stöd är avgörande för genomförandet av ett sådant avtal.

14. Europaparlamentet anser att en gemensam europeisk valdag skulle ge större koherens i EU-valet över hela Europa.

15. Europaparlamentet påminner om det ansvar för politisk tillsyn som parlamentet har tilldelats genom fördragen. Parlamentet betonar att kommissionens ansvarsskyldighet gentemot parlamentet är en viktig princip för intern demokratisk tillsyn. Parlamentet påminner om att utfrågningarna av de nominerade kommissionsledamöterna och kommissionskollegiet är ett avgörande steg mot en ytterligare demokratisering av EU:s beslutsprocess och att dessa utfrågningar

blir ett allt viktigare verktyg för att parlamentet ska få mer att säga till om vad gäller fastställandet av dagordningen på EU-nivå.

Medborgarnas deltagande och rösträtt

16. Europaparlamentet anser att det är mycket viktigt att garantera att alla unionsmedborgare som har rätt att rösta och kandidera verkligen kan utöva denna rätt, inbegripet unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare, medborgare med funktionsnedsättning och medborgare i hemlöshet.

17. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att garantera valtillgängligheten genom att införa åtgärder som syftar till att säkerställa tillgång till information och tillgänglighetsanpassade valförfaranden – till exempel användning av tekniska hjälpmedel, format och tekniker som punktskrift, qr-koder, storstil, ljudbaserad information, taktilt tryck, lättläst information och kommunikation på teckenspråk. Parlamentet anser att kampanjer för att öka allmänhetens medvetenhet är avgörande för att öka valdeltagandet och uppmanar medlemsstaterna att göra allt de kan i detta avseende, även genom att involvera organisationer i det civila samhället.

18. Europaparlamentet anser att tillgång till information om valkampanjen är en förutsättning för att öka valdeltagandet. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att uppmuntra nationella medier att uppmärksamma valet på ett sådant sätt att EU-medborgarna kan utöva sin rösträtt och uppfatta den europeiska dimensionen i deras val, även på landsbygden.

19. Europaparlamentet anser att dess institutionella informationskampanj, i samverkan med det civila samhällets organisationer, bidrar till debatten om frågor som rör EU:s offentliga politik och till att forma ett politiskt medvetande om den parlamentariska demokratin i EU samt att den fungerar som stöd till den valkampanj som samtliga europeiska politiska partier leder. Parlamentet välkomnar de samordnade insatserna från samtliga EU-institutioner i detta avseende.

20. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till medlemsstaterna om att ge alla unionsmedborgare som bor eller arbetar i ett tredjeland möjlighet att kunna rösta i valet till Europaparlamentet. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att samarbeta med Europaparlamentet och Europeiska utrikestjänsten för att informera unionsmedborgarna i tredjeländer om valet till Europaparlamentet och underlätta deras valdeltagande. Parlamentet uppmanar unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik att uppmuntra medlemsstaternas utrikesministrar att utbyta bästa praxis när det gäller informationskampanjer och att underlätta arrangemangen för röstning från utlandet, inbegripet inrättande av vallokaler utanför EU och användning av poströstning eller andra former av röstning på distans.

21. Europaparlamentet beklagar att bristen på framsteg i rådet när det gäller kommissionens förslag till rådets direktiv om fastställande av närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare innebär att de innovationer som kommissionen och parlamentet lade fram i tid inför valet 2024 inte kan träda i kraft.

22. Europaparlamentet stödjer införandet av poströstning så att det säkerställs att även unionsmedborgarna som inte kan ta sig till vallokalerna på valdagen kan utöva sin rösträtt. Parlamentet förespråkar vidare att kompletterande verktyg införs för att underlätta röstning, såsom fysisk förtidsröstning och fullmaktsröstning, samt elektronisk röstning och röstning online.

23. Europaparlamentet anser att jämställdhet är en mycket viktig faktor för att förbättra representationen vid val. Parlamentet välkomnar de framsteg som gjorts mot ett jämställt parlament efter valet till Europaparlamentet 2019, men understryker att det finns skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller kvinnors representation. Parlamentet stödjer i detta avseende genomförandet av de bestämmelser som parlamentet antog den 3 maj 2022 om EU:s nya vallag.

24. Europaparlamentet anser att medlemsstaterna bör överväga att anpassa och sänka rösträttsåldern och åldersgränsen för att kandidera, i enlighet med vallagförslaget och slutsatserna från konferensen om Europas framtid.

Institutionell resiliens

25. Europaparlamentet anser att desinformation och utländsk inblandning är ett allvarligt angrepp på valprocessens integritet och på demokratin i EU. Parlamentet betonar att digitala plattformar spelar en avgörande roll i kampen mot desinformation.

26. Europaparlamentet noterar EU-institutionernas insatser för att bekämpa desinformation och utländsk inblandning, till exempel 2022 års uppförandekod om desinformation och systemet för snabb varning. Parlamentet framhäver dock behovet av kraftfullare skyddsåtgärder och andra åtgärder mot desinformation och intern och extern inblandning i valprocessen. Parlamentet åtar sig att öka sina insatser för att bekämpa försök till utländsk inblandning inom Europaparlamentet.

27. Europaparlamentet pekar på de pågående interinstitutionella förhandlingarna om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska politiska partier och stiftelser och uppmanar kommissionen och rådet att föra interinstitutionella förhandlingar i en anda av lojalt samarbete. Parlamentet välkomnar medlagstiftarnas överenskommelse om Europaparlamentets och rådets förordning om transparens och inriktning när det gäller

politisk reklam. Parlamentet välkomnar att vissa av bestämmelserna, såsom bestämmelserna om icke-diskriminering, är verkställbara före valet 2024. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att fullt ut genomföra övriga bestämmelser i förordningen när de träder i kraft.

28. Europaparlamentet påminner om att det har antagit en resolution och för närvarande arbetar med förslag till ändring av fördragen, bland annat för att öka EU:s demokratiska legitimitet och möjliggöra en ordentlig uppföljning av förslagen från konferensen om Europas framtid. Parlamentet konstaterar att valet 2024 utgör ett unikt tillfälle att inleda en EU-omfattande debatt om att reformera unionen på grundval av parlamentets förslag till reform av fördragen. Parlamentet uppmanar Europeiska rådet att skyndsamt anta en ståndpunkt om ett konvent efter det att parlamentet antagit sina förslag. Parlamentet upprepar sitt stöd för en reform av fördragen i detta sammanhang.

29. Europaparlamentet efterfrågar en reform av fördragen. Parlamentet uppmanar med kraft rådet och, i slutändan, Europeiska rådet att agera på sitt förslag om att aktivera artikel 48 i EU-fördraget.

30. Europaparlamentet betonar hur viktigt det är att stärka väljarnas förtroende för valprocesserna genom att säkerställa att alla val är fria och rättvisa. Parlamentet noterar i detta avseende att OSSE den 6–9 november 2023 genomförde ett behovsbedömningsuppdrag i fyra medlemsstater för att titta närmare på förberedelser inför ett uppdrag för att övervaka valet till Europaparlamentet. Parlamentet föreslår att rådets ordförandeskap uppmuntrar medlemsstaterna att skicka inbjudningar till OSSE att övervaka valet till Europaparlamentet och att till fullo utnyttja denna möjlighet.

31. Europaparlamentet uppmanar utskottet för konstitutionella frågor att undersöka om vissa bestämmelser och rekommendationer i denna resolution skulle kunna införlivas i parlamentets arbetsordning.

°

° °

32. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.